

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

לפני כבוד השופט אטדגי, אב"ד, כבוד השופטת יעקובוביץ, כבוד השופט מאור

המערערת
אוניקה אלחוטית בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד בן-ציון רזניק ואח'

נגד

המשיבה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז מרכז אזרחי

פסק דין

1

2

השופט י. אטדגי

1. ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת הדס פלד), מיום
12.3.2019, ב-ת.א. 59818-01-14, לפיו נדחתה תביעתה הכספית של המערערת נגד המשיבה, בסך
490,000 ₪, בשל נזקים שנגרמו לה לטענתה, עקב סירובה של המשיבה לתת לה רישיון לייצוא טובין
מחוץ לישראל.

7

8

רקע

2. המערערת, חברה העוסקת בייצור ושיווק של רכיבים אלקטרוניים, ביקשה למכור לחברה
טורקית שבשם SAMA A.S. (להלן – "החברה הטורקית") 20 יחידות של מוצר שהוגדר על ידה
בבקשה שהגישה למשיבה כ"חוסם נגד מטעני צד אלחוטיים" (להלן – "המוצר"/"החוסמים").
מאחר שהמוצר מוגדר כמוצר "דו-שימושי", כלומר מוצר שיכול לשמש גם לשימוש אזרחי וגם
לשימוש ביטחוני, הגישה המערערת למשיבה בקשה לקבלת רישיון ייצוא, בהתאם לצו היבוא
והיצוא (פיקוח על יצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים), תשס"ו – 2006 (להלן – "צו
היבוא והיצוא"/"הצו").

16

3. המשיבה העבירה את הבקשה, בהתאם לקבוע בסעיף 6(א) לצו, למשרד הביטחון, לקבלת
עמדתו. לאחר קבלת הבקשה ובחינתה, הודיע אגף הפיקוח על היצוא הביטחוני במשרד הביטחון
(להלן "אפ"י") כי המוצר נכלל ברשימת המוצרים שבצו הפיקוח על יצוא ביטחוני (ציוד לחימה),
תשס"ח – 2008 (להלן – "צו הפיקוח"), ולכן, בהתאם לסעיף 6(א) לחוק הפיקוח על יצוא ביטחוני,
תשס"ז – 2007 (להלן – "חוק הפיקוח"), על המערערת להגיש את בקשתה לקבלת רישיון לאפ"י.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

1
2 4. לאחר קבלת עמדת אפ"י זומנה ישיבה בהשתתפות נציגים של אפ"י ושל המשיבה, שגם
3 מנהל המערערת, אלון וולך (להלן – "אלון") זומן אליה. אלון ביקש לקבל מידע בדבר מומחיותם
4 של המשתתפים בישיבה לדון בנושא וכן ביקש לקבל אישור להקלטת הישיבה, ומשדרישותיו לא
5 נענו הוא נעדר מהישיבה.
6 בישיבה נקבע כי על המערערת להגיש את בקשתה לקבלת רישיון לייצוא המוצר לאפ"י בהתאם
7 לחוק הפיקוח ולצו הפיקוח והמשיבה הודיעה על כך למערערת.

8
9 5. המערערת נמנעה מלהגיש בקשה לאפ"י לקבלת רישיון ליצוא המוצר לחברה הטורקית.
10 במקום זאת, היא שינתה את המוצר באופן שלא הצריך קבלת רישיון ייצוא ומכרה את החוסמים
11 לחברה הטורקית במחיר מופחת, 9,000 דולר ליחידה במקום 15,000 דולר - המחיר עליו הוסכם
12 לטענתה עבור המוצר המקורי.

13

14 התביעה ופסק הדין

15 6. המערערת תבעה את המשיבה על הנזקים הכספיים שנגרמו לה, לטענתה, מסירובה של
16 המשיבה לתת לה רישיון ייצוא למוצר: ההפרש בין מחיר העסקה עבור המוצר המקורי לבין מחיר
17 העסקה עבור המוצר המופחת – סך השווה ל-120,000 דולר, "פגיעה במוניטין" – 50,000 ₪ ו"אובדן
18 זמן עבודה ונזק בלתי ממוני" – 20,000 ₪, ובסה"כ – 490,000 ₪.

19

20 7. המערערת טענה כי הסמכות להוצאת רישיון היצוא למוצר הינה של המשיבה ולא של אפ"י
21 וכי החלטת המשיבה, לפיה על המערערת להגיש את בקשתה לקבלת רישיון היצוא למוצר לאפ"י
22 סותרת את הוראות **צו היבוא והיצוא** ויש בה משום "**התפרקות חד צדדית ושלא כדין**"
23 מסמכויותיה.

24 לטענתה, הצורך בקבלת רישיון מאפ"י גרם לכישלון העסקה, מאחר שקבלת רישיון לפי **חוק**
25 **הפיקוח** הינו "**הליך סזיפי**" האורך חודשים ארוכים והמצריך פעולות רבות ויקרות. לדבריה,
26 החברה הטורקית לא הסכימה להמתין לסיום הליך קבלת הרישיון מאפ"י, ולכן היא נאלצה לשנות
27 את החוסמים ולמכור אותם במחיר מופחת, כדי להקטין את נזקה.

28

29 8. המשיבה השיבה כי היא פעלה בהתאם לכל הוראות הדין המחייבות וכי המוצר נכלל
30 ברשימת המוצרים שב**צו הפיקוח** ולכן נדרש רישיון ליצוא בהתאם ל**חוק הפיקוח**. המשיבה
31 הפנתה בטענותיה גם לעובדות הבאות:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-04-57844 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

בניגוד לטענתה של המערערת, לפיה נעשה הסכם עם החברה הטורקית, עוד קודם להגשת
הבקשה, בבקשה ציינה המערערת כי לא נעשה הסכם ;
המערערת לא ציינה מיהו "המשתמש הסופי" של המוצר בטורקיה וגם במסמך הנוסף
שהומצא למשיבה לאחר מכן על ידי המערערת, מכתב של החברה הטורקית, צוין כי לא
ניתן לדעת מיהו המשתמש הסופי של המוצר ;
אלון בחר שלא להגיע לשיבת הדיון בבקשתו, בהשתתפות נציגי המשיבה ואפ"י, ולא היה
מקום להתנות את השתתפותו בתנאים שהעמיד ;
המערערת לא ערערה על החלטתה לפני ועדת המנכ"לים (המחותפת למשרד המשיבה
ולמשרד הביטחון) בהתאם לסעיף 8 לצו היבוא והיצוא ;
המערערת גם נמנעה מלהגיש עתירה מנהלית לבית המשפט לעניינים מנהליים/בג"צ נגד
החלטתה.

9. בית המשפט קמא דחה את התביעה וחייב את המערערת לשלם למשיבה הוצאות ושכ"ט
בסך 50,000 ₪.
נימוקו העיקרי של בית המשפט היה כי, "עסקינן בתקיפה ישירה של החלטה מינהלית אותה יש
לברר בערכאה מנהלית ולא בהליך אזרחי בו בחרה התובעת לנקוט".
בהקשר זה נסמך בית המשפט על שני פסקי דין של בית המשפט העליון: רע"א 2063/16 גליק נ'
משטרת ישראל (19.1.2017) ורע"א 88/17 גולן נ' ראש עיריית תל-אביב (9.5.2018).
כן קבע בית המשפט כי "יש להידרש לכך כי התובעת לא פנתה למשרד הביטחון בבקשה מתאימה
למתן היתר יצוא", כי "מהראיות עולה כי אין המדובר במעשה עשוי או נזק שהתבגש ואינו ניתן
לתיקון", כי "התובעת אשר נמנעה מלפעול במסלול הייעודי הקבוע בחוק ובצווים מכוחו אינה
יכולה להלין כי יומה לא ניתן לה" וכי "לאור אופי המוצר ומורכבותו, מן הראוי כי הערכאה
המנהלית המתאימה תיידרש לעניין לסיווג המוצר, ולא בית משפט זה".

עוד קבע בית המשפט כי לא נמצא פגם בהתנהלות המשיבה, "הן בפן הפרוצדורלי והן בפן המהותי",
וזאת גם על רקע הימנעותה של המערערת לציין את זהות "המשתמש הסופי" והן לאור סיווגו של
המוצר.

הערעור ותמצית הטענות

10. המערערת טוענת כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו, לפיה היה עליה לפנות להליך מנהלי,
ובהקשר זה נטען כי בית המשפט הסתמך על פסקי דין שניתנו לאחר הגשת התביעה והחיל את
ההלכות שנקבעו בהם רטרופקטיבית במקום להחיל אותן פרוספקטיבית.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

1 כן נטען כי שגה בית המשפט בקבעו כי היה על המערערת לפנות למשרד הביטחון או לוועדת
2 המנכ"לים וכן בכך שנתן משקל לאי הופעתו לישיבה המשותפת.
3 עוד נטען כי החלטת המשיבה ניתנה בניגוד לגורם המוסמך מטעמה וכי אין לתת נפקות לסוגיית
4 "המשתמש הסופי".
5 המערערת טוענת כי בית המשפט שגה גם בדיון ביחס לסיווג המוצר.

6
7 11. המשיבה תומכת את טענותיה בקביעותיו של בית המשפט קמא ומוסיפה את הדברים
8 הבאים:

9 בצדק קבע בית המשפט כי תביעה אזרחית זו עוסקת בתקיפה ישירה של החלטה מנהלית אותה יש
10 לברר בערכאה המנהלית הרלוונטית, שכן הסעד הכספי הוא אגבי לתביעה;
11 בהקשר זה נטען כי הכלל הוא שההלכות שנקבעות בפסקי הדין של בית המשפט העליון, תחולתן
12 היא רטוראקטיבית, אלא אם נקבע אחרת, ולכן בית המשפט לא טעה בהסתמכו על פסקי הדין
13 בעניין גליק ובעניין גולן;
14 כי לא הונחה תשתית ראייתית למעשה עשוי ולנזק שהתגבש. בהקשר זה נטען כי המערערת ציינה
15 בבקשה שהגישה למשיבה כי אין עדיין חוזה עם החברה **טורקית** וכן לא הובאה עדות לפיה החברה
16 הטורקית לא הסכימה להמתין עד תום הליכי קבלת הרישיון מאפ"י.
17 עוד נטען כי המערערת נמנעה מלמצות את זכותה להגיש ערר בפני ועדת המנכ"לים;
18 כי החלטת המשיבה התקבלה באמצעות הגורם המוסמך מטעמה שהפעיל שיקול דעת עצמאי;
19 וכי גם לגוף העניין, לאור סיווגו של המוצר, ההחלטה כי בקשת הרישיון תידון בפני אפ"י היא
20 ההחלטה הנכונה.

דיון והכרעה

21
22
23
24 12. אין חולק שהחוסמים הינם מוצר דו-שימושי, המחייב לכל הפחות פנייה למשיבה לקבלת
25 רישיון ייצוא בהתאם לצו היבוא והיצוא ותעיד על כך הבקשה שהגישה המערערת למשיבה לקבלת
26 רישיון.

27
28 כן אין חולק שהמשיבה איננה מוסמכת לתת רישיון ייצוא לטובין, שלגביהם יש לקבל רישיון לפי
29 חוק הפיקוח וצו הפיקוח (סעיף 3(א)) סיפא לצו היבוא והיצוא.
30 כן אין חולק שהמשיבה היתה חייבת להעביר את בקשת הרישיון שהגישה לה המערערת למשרד
31 הביטחון לשם קבלת עמדתו (סעיף 6(א)) וכי החלטת המשיבה צריכה להינתן לאחר ששקלה את
32 עמדת משרד הביטחון (סעיף 7(א)).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

למערכת אין טענה בכל הקשור להתנהלות המשיבה עד למתן החלטתה, לפיה, עליה לפנות לאפ"י לקבלת הרישיון.

טענתה העיקרית, וניתן לומר גם היחידה היא, שבהחלטתה להפנות אותה לאפ"י, המשיבה "התפרקה מסמכותה" וקיבלה ללא עוררין את עמדת אפ"י, וכי היה עליה לדחות את עמדת אפ"י ולקבוע כי הסמכות למתן רישיון נתונה לה.

מדובר, אם כן, בטענה מובהקת הלקוחה מהמשפט המינהלי, ולכן אני סבור כי צדק בית המשפט קמא בקבועו כי היה על המערער לברר סוגיה זו בערכאה המינהלית המתאימה ולא במשפט אזרחי.

13. אמנם, עקרונית, ניתן להסתמך במסגרת תביעה "אזרחית" רגילה על טענה בדבר פגם מינהלי בהליך שתוצאתו השפיעה על אותה תביעה, מה שקרוי: תקיפה עקיפה (ראו: דפנה ברק-ארז, **משפט מנהלי**, (להלן – "**ברק-ארז**"), כרך ד', עמ' 167).

אולם, ראשית, על פי גישת הבטלות היחסית הנוהגת בפסיקה כיום בקשר לאפשרות התקיפה העקיפה, בית המשפט יכול לקבוע כי הצדק אינו מחייב לקבל את הטענה בדבר הפגם, אם הפרט נמנע מלפנות במועד ולתקוף את הפעולה המינהלית במישורין (**ברק-ארז**, עמ' 180; רע"א 4398/99 **הראל נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(3) 637; דנ"א 7398/09 **עיריית ירושלים נ' שירותי בריאות כללית** (14.4.2015), פסקה 28 לפסק דינו של הנשיא גרוניס; ע"א 7958/10 **פלאפון תקשורת בע"מ נ' מדינת ישראל** (1.8.2012); דנ"א 1099/13 **מדינת ישראל נ' אבו-פריח** (12.4.2015)).

הימנעותו של הפרט מהעמדת הפגם הנטען לביקורת בדרך של תקיפה ישירה קשורה גם לעיקרון בדבר מיצוי ההליכים (פסק דין **גליק**, פסקה 8 ואילך בחוות דעתו של כב' השופט עמית).

כך יש לקבוע בענייננו, כאשר המערערת החמיצה את כל ההזדמנויות שהיו לה להביא את טענותיה לפני הגורמים המינהליים והערכאות המינהליות המתאימות לבירור הפגם הנטען:

מנהלה של המערערת, אלון, נמנע, כאמור, מלהגיע לישיבה המשותפת של נציגי המשיבה ונציגי אפ"י, לדון בשאלת סיווגו של המוצר בקשר לגורם המוסמך למתן הרישיון המבוקש. התנאים שהעמיד אלון להשתתפותו לא התבססו על דין או נוהג כלשהו, וגם אם סירוב של המשיבה או של אפ"י להיענות לתנאיו לא היו מוצדקים (ואינני קובע כך), עדיין היה על אלון להגיע לישיבה כדי לנסות לשכנע את המשתתפים בה בצדקת טענותיו;

סעיף 8 לצו **היבוא והיצוא** קובע כי "**מבקש הרישיון רשאי לערור על החלטת הרשות** [המשיבה] לפני ועדת המנכ"לים בתוך 14 ימי עבודה מיום שנמסרה לו" (הכוונה לוועדת המנכ"לים של שני המשרדים הנוגעים לענין, בענייננו: המשיבה ומשרד הביטחון – סעיף 7 לצו).

המערערת לא הגישה ערר לוועדת המנכ"לים;

ואחרון – המערערת לא הגישה עתירה לערכאה השיפוטית המינהלית (בג"ץ לדעת המערערת) נגד החלטת המשיבה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

14. שנית, כפי שנכתב בספרה של ברק-ארז (עמ' 180): "חשוב להבהיר כי העלאת הטענה בדבר פגם בפעולה מינהלית בתקיפה עקיפה יכולה להביא לאיון תוצאותיה של פעולה פגומה, אך לא ליצירתה של החלטה מינהלית שלא באה לעולם. . . במילים אחרות, התקיפה העקיפה יכולה להועיל רק אם הפעולה המינהלית שוללת מן האזרח זכות או חירות שהיו עומדות לו אלמלא אותה פעולה. במקרה זה ניתן להתעלם מן הפעולה המינהלית הפגומה. לעומת זאת, התקיפה העקיפה אינה מועילה כאשר הפעולה המינהלית היא תנאי לחוקיות הפעולה. התעלמות מן הסירוב המינהלי אינה יוצרת היתר או רישיון יש מאין... ברגיל, תקנתו של סירוב כזה היא בהליך של תקיפה ישירה" (וראו הפסיקה המובאת שם בה"ש 214).

בעניינו, אם כן, אין להסיק מסירובה של המשיבה מלתת רישיון למערערת והפנייתה לקבלת רישיון מאפ"י, גם אם נפל בה פגם (ואינני סבור כך), ש"הגיע" למערערת לקבל את הרישיון המבוקש, כך שאם היא היתה משתמשת בו אזי רווחיה היו גבוהים יותר. במילים אחרות, גם אם המשיבה היתה דנה בעצמה בבקשתה של המערערת לקבלת רישיון, ייתכן ובקשתה היתה מסורבת לגופה מטעם זה או אחר. "הפגם" הנטען בהתנהלות המשיבה אינו מביא בהכרח למסקנה שאילו בקשתה היתה נדונה לגופה היא היתה נענית, ומשנמנעה המערערת מלתקוף את החלטתה באופן ישיר, אין לדעת מה היתה התוצאה אם המערערת היתה נוהגת כך.

15. שלישית, כפי שנכתב בספרה של ברק-ארז (עמ' 179-178), "בחירה בדרך של תקיפה עקיפה מעוררת את שאלת תחולתן של טענות הסף שהיתה יכולה הרשות לעורר, לו הסוגיה הייתה נדונה בהליך מינהלי (כגון אי-ניקיון כפיים או שיהוי)" (וראו הפסיקה המובאת שם בה"ש 212).

לעניין זה יש חשיבות מיוחדת בעניינו, כאשר המערערת נמנעה כאמור לנסות לשכנע בדבר צדקת טיעוניה את הגורמים הנוגעים לדבר בישיבה המשותפת או בדרך של ערר לוועדת המנכ"לים. כן יש להזכיר בהקשר זה כי המערערת רשמה בבקשתה כי עדיין אין חוזה עם החברה הטורקית, כשלדבריה בדיון בתביעה וגם בערעור, כבר היה לה הסכם מחייב בעל פה עמה קודם לכן, וכן היא נמנעה מלציין מיהו המשתמש הסופי של המוצר בטורקיה. אי מתן הפרטים הנדרשים וחוסר דיוק בהם עולים לכדי חוסר ניקיון כפיים, שדי בו כדי לדחות תקיפה ישירה או עקיפה של ההחלטה המינהלית.

16. לאור האמור לעיל, הדברים שבית המשפט קמא ציטט מפסק הדין בענין גליק (מתוך חוות הדעת של כב' השופטים עמית וזילברטל) ומפסק הדין בענין גולן (כב' השופט הנדל) בדבר "דרך המלך" של התקיפה הישירה ויתרונותיה על פני התקיפה העקיפה, כאשר ניתן היה לנקוט בדרך של תקיפה ישירה, משתלבים בפסיקה שקדמה להם ואינם פסיקה חדשה הקובעת כללים חדשים, כטענת המערערת, אולם אפילו אם הדברים היו כך, צודקת המשיבה בטענתה כי הכלל הוא, שהלכה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 19-04-57844 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

חדשה של בית משפט העליון חלה הן רטרואקטיבית והן פרוספקטיבית, למעט חריגים מסומים
(רע"א 8925/04 סולל בונה בניין ותשתיות בע"מ נ' עזבון המנוח אחמד עבד אלחמיד ז"ל, פ"ד סא(1)
126, 141; רע"א 2453/13 עמר נ' עיריית חדרה (14.4.2015), פסקה 41).

17. די באמור לעיל כדי לדחות את הערעור, ולמעלה מן הצורך אוסיף דברים אחדים.

18. הטענה, לפיה היה על המשיבה לדון בעצמה בבקשת המערערת ולא להפנות אותה לאפ"י
נשענת על כך שעל המוצר הנדון לא חלים חוק הפיקוח וצו הפיקוח, אולם, כפי שציין בית המשפט
קמא בפסק דינו (פסקה 81), "ודוק" לשאלת בית המשפט, השיב ב"כ הנתבעת [צ"ל: התובעת] כי
אין לתובעת טענה מתחום המשפט המינהלי נגד אפ"י, לעניין נכונות סיווג המוצר והבהיר כי
טענות התובעת מופנות אך ורק כנגד משרד הכלכלה, אשר אליבא לתובעת "התפרק"
מסמכיותיו".

אם אין למערערת טענות נגד אפ"י בדבר סיווג המוצר כמוצר שטעון מתן רישיון בהתאם לחוק
הפיקוח ולצו הפיקוח, ההנחה היא שמשרד הביטחון צדק בסיווג זה, ואם כך ודאי שהמשיבה היתה
מנועה מלדון בבקשה לאור סיפת סעיף 3(א) לצו היבוא והיצוא, המוציא מסמכותה של המשיבה
לדון בבקשה למתן רישיון לטובין שלגביהם יש לקבל רישיון לפי חוק הפיקוח.

19. גם על פני הדברים החלטתה של המשיבה היתה סבירה, בהתחשב בנתונים הבאים:
בבקשה לקבלת הרישיון (בתוך מוצג ג'1 למוצגי המשיבה) רשמה המערערת ברובריקה של
"תיאור טובין" – "חוסם נגד מטעני צד אלחוטיים", וברובריקה של "ייעוד השימוש" רשמה:
"הגנה כנגד מטעני צד".

רשימת הטובין, שנדרש להם רישיון בהתאם לצו הפיקוח כוללת, בסעיף 4(ב): "ציוד שתוכנן במיוחד
לטיפול, לבקרה, להפעלה, להפעלה באמצעות ספקי כוח בהבזק, לשיגור, להצבה, לכינון, לגילוי
ולפירוק מטענים או מוקשים, להטעיה, לחסימת האפשרות להפעלה. . ." (ההדגשה בקו אינה
במקור).

נמצא, כי קיימת התאמה בין תיאור המוצר בבקשה לבין תיאור הפריט שבסעיף 4(ב) לצו הפיקוח.
בהקשר זה אוסיף כי טענות המערערת בדבר התאמת המוצר לרשימה שב"הסדר ואסנאר"
והנפקויות הנובעות מכך, אין בהן כדי להעלות או להוריד, שכן "ציוד דו שימושי מפותח" לפי חוק
הפיקוח (סעיף 2) כולל שתי חלופות: רשימת הטובין שנקבעה בהסדר ואסנאר, "או ציוד דו שימושי
אחר, הכל כפי שקבע השר בצו", ובענייננו כאמור התיאור המתאים למוצר נקבע בצו הפיקוח.
גם טענות המערערת, לפיהן המוצר נועד לשימוש אזרחי ולא לשימוש בטחוני, אין בהן כדי לשנות,
משום ש"ציוד דו-שימושי" בחוק הפיקוח מוגדר (בסעיף 2): "חומרים וציוד שנועדו מעיקרם
לשימוש אזרחי והמתאימים גם לשימוש ביטחוני".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

מאחר שהמערערת לא חלקה על כך שהחוסמים מתאימים גם לשימוש ביטחוני, הרי שמוצר זה עונה
להגדרה שבחוק הפיקוח.

20. גם הימנעותה של המערערת והימנעותה של החברה הטורקית לנקוב בשמות "המשתמש
הסופי", כפי שנדרש ממבקש הרישיון להצהיר בבקשה המוגשת למשיבה, מצדיקה את התוצאה
האמורה, ובהקשר זה אסתפק בהפנייה לדברים שנאמרו בפסק הדין של בית המשפט קמא (פסקאות
67-70), המהווים קביעה עובדתית שלא נמצאה הצדקה להתערב בה.

21. לאור כל האמור, אמליץ לחברי לדחות את הערעור ולחייב את המערערת לשלם למשיבה
את הוצאות הערעור בסך 30,000 ₪.

יונה אטדגי, שופט

השופטת ש. יעקובוביץ

כחברי השופט אטדגי סבורה אני כי דין הערעור להידחות.
אוסף על קביעותיו ואציין כי לדידי, המערערת לא השכילה להוכיח שהמשיבה עוולה כלפיה
בנזיקין, בין בהפרת חובה חקוקה ובין ברשלנות (ראו סעיפים 115-119 לכתב התביעה – מוצג א'
בתיק מוצגי המשיבה).
דומה עלי כי הוברר בראיות שהונחו לפני בית משפט קמא שהאשם כולו רובץ לפתחה של המערערת.
התנהלותה תרמה תרומה מכרעת לביטול העסקה המקורית מול החברה הטורקית והביאה לצורך
לשנותה, תוך גרימת אותו נזק כספי נטען.
המערערת, אשר ידעה כי היא נדרשת להיתר יצוא, ויותר מכך ידעה כי הליך מול אפ"י, ככל שיידרש,
הינו הליך מורכב האורך זמן, מצאה מטעמיה להתקשר עם החברה הטורקית בהסכם שאינו מעניק
בידה "נקודת יציאה" מההתקשרות, במקרה בו ההיתר לא יינתן תוך פרק זמן נקוב או בכלל.
הסכם ההתקשרות אינו קובע כמצופה בנסיבות "תנאי מתלה" או "תנאי מפסיק" בהקשר לקבלת
ההיתר, הגם שההיתר הינו "תנאי בלעדיו אין" לייצוא המוצר.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

1
2 לא זו אף זו.
3 המערערת לא עשתה דבר וחצי דבר כדי להסיר את "רוע הגזירה", אותה החלטה של המשיבה כנגדה
4 יוצאת היא חוצץ ויותר מכך החליטה שלא לפנות כלל בבקשה מתאימה לאפ"י.
5 למערערת היו מספר הזדמנויות לשטוח טענותיה כנגד אותה החלטה, לרבות הזכות לערור
6 ולהעמידה לביקורת, אך בחרה מסיבותיה שלא לעשות כן ולקיים מול החברה הטורקית התקשרות
7 אחרת, שונה.
8 סברתני כי את תוצאות בחירתה זו אין היא יכולה להטיל על המשיבה.
9

שלומית יעקובוביץ,
שופטת

10
11 **השופט ע. מאור**
12
13 1. קראתי את חוות דעתו של חברי, השופט י' אטדגי, ואת התוספת בחוות דעתה של חברתי,
14 השופטת ש' יעקובוביץ – ולדברים שלהם אני מצטרף ומסכים.
15
16 2. אבקש רק להוסיף מספר הערות.
17
18 א. לטעמי, בית משפט קמא לא היה צריך להאריך ולהידרש לטענות המערערת, בשל העובדה
19 שבסיס הנורמטיבי עליו נסמכה המערערת – הפרת חובה חקוקה – נשמט מניה וביה, לאחר
20 שהמערערת קיבלה את החלטת המשיבה ביום 27.11.13 לפיה היא דוחה את הבקשה לקבלת רשיון
21 הייצוא (סעיף 3 לפסק הדין, נספח 2 לכתב ההגנה).
22
23 ההחלטה קובעת בזו הלשון: "לאחר בחינת החומר נמצא כי מדובר במוצר המפוקח תחת צו הפיקוח
24 על ייצוא בטחוני (ציוד לחימה), סעיף 4 ב', לאור האמור לעיל, עבור מוצר זה יש לפנות לאפ"י
25 לקבלת הרישיון". הדברים ברורים ואינם דורשים תוספת.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

1
2 עיננו הרואות - שהמשיבה הפעילה את שיקול דעתה, בחנה את הבקשה ואת החומר הרלוונטי,
3 ולאחר שהעבירה את הבקשה גם לאפ"י – על פי סמכותה וחובתה בדין (סעיף 6 לצו), ולאחר מכן -
4 החליטה את שהחליטה.

5
6 החלטה זו נעוצה בלבת שיקול הדעת המנהלי. כל טענות המערערת נעוצות במישור המנהלי, והיה
7 עליה להשיג עליהם כדין. כך פסק בית המשפט קמא, ואין לי להוסיף על דבריו של חברי, השופט
8 אטדגי.

9
10 ב. אני בספק אם יכולה המערערת לפנות בחלוף השנים בתקיפה עקיפה, ולטעון כי הרשות
11 המנהלית פעלה שלא כדין מתוך הפעלה לא נכונה של שיקול הדעת המנהלי, בלא שהמערערת פעלה
12 להקטין את נזקה הנטען – לכל הפחות במישור המנהלי, היינו לתקוף את ההחלטה בתקיפה ישירה,
13 וזאת – כאמור - המערערת לא עשתה.

14
15 ג. התנהלותה של המערערת בסרבה להגיש את הבקשה לאפ"י (או בעצם לבחור את הגורם
16 שייתן לה את רישיון היצוא), תוך שהיא לא מתייצבת לשיבות שהתקיימו בעניין בקשתה, ולא
17 פועלת בתקיפה ישירה, ולאחר מכן פונה לבית המשפט בתובענה אזרחית, מעוררת קושי בכל הנוגע
18 לשימוש ההליך השיפוטי בתום לב.

19
20 ד. לעניין הנזק הנטען – ורק אוסיף לדברי חברתי השופטת יעקובוביץ, הרי המערערת לא
21 הוכיחה קשר סיבתי בין החלטת הסיווג לנזק שלטענתה נגרם לה, ולא הוכיחה כעניין שבעובדה
22 שהנזק כלל התגבש, וליתר דיוק – לא הוכיחה נזק כלל.

23
24 3. כאמור, גם אני סבור שדין הערעור להידחות.

25

עודד מאור, שופט

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 57844-04-19 אוניקה אלחוטית בע"מ נ' מדינת ישראל

התוצאה

הערעור נדחה פה אחד.
המערערת תישא בהוצאות המשיבה בסך של 30,000 ₪.
הערבון שהופקד על ידי המערערת יועבר למשיבה באמצעות באי כוחה על חשבון תשלום ההוצאות.

ניתן היום, י' אייר תש"פ, 04 מאי 2020, בהעדר הצדדים

עודד מאור, שופט

שלומית יעקובוביץ, שופטת

יונה אטדגי, שופט
אב"ד